

Pospíšil, Ivo

Poněkud schematická studie

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2006, vol. 55, iss. X9, pp. [325]-

ISBN 80-210-3987-6

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/102970>

Access Date: 22. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

INFORMACE A ZPRÁVY

PONĚKUD SCHEMATICKÁ STUDIE

Skoro jako známá Leninova kniha Stát a revoluce začíná název díla Horsta-Jürgena Gerigka (**Horst-Jürgen Gerigk: Staat und Revolution im russischen Roman des 20. Jahrhunderts. 1900-1925. Eine historische und poetologische Studie.** Mattes Verlag, Heidelberg 2005). Pozoruhodné je, že žánr románu chápe jako reflexi společenského a přímo státního organismu. V jeho díle je podstatně méně slibované poetiky, o to však více historie a ještě více politiky a politologie. Jeho dílo je tedy spíše jakousi „politologií románu“. To je postup ve filologii nepochybně neobvyklý; sám bych šel od poetiky k politice či od poetologie k politologii než naopak. Gerigkova typologie románu je tak nutně politická a není zcela jasné, proč si k detailní analýze vybral zrovna oněch pět děl: „Konkret gesprochen: der russische Roman des 19. Jahrhunderts kennt nur die Gesellschaft, der russische Roman des 20. Jahrhunderts nur den Staat [...] Gemeint is der russische Roman in seinem dominierenden Ausprägung des Gegenwartsroman von Puschkin bis Solschenizyn. Durch Textbeispiele ausgedrückt: es geht um die Geschichte des russischen Romans von Puschkins Jevgenij Onegin (1833) bis Solschenizyns Ein Tag im Leben des Ivan Denissowitsch (1962).

Sofort fällt auf: Am Anfang der hier abstechten Entwicklungslinie steht das Individuum, das sich dem Gemeinwesen verweigert, an ihrem Ende steht das Gemeinwesen, das sich dem Individuum verweigert (s. 3). To však ani zdaleka neodpovídá realitě. Pět děl (Malý běs Fjodora Sologuba, Matka Maxima Gorkého, Petrohrad Andreje Bělého, Cement Fjodora Gladkova a My Jevgenje Zamjatina) stojí uprostřed této vývojové linie vedoucí od Puškina k Solženicynovi; v nich autor schematicky rozlišuje typ negativní (Sologub, Zamjatin), pozitivní (Gorkij, Gladkov) a smíšený (Běljj). Nevím však, jaký to má – vzhledem k zmíněným dvěma typům cenzury (státní – de iure – a faktické – de facto, tedy vnitřní, autocenzury) – poznávací význam. Výběr děl je do značné míry záhadný a typologie na literaturu příliš obecná. U vědomí značné schematicnosti zůstává tedy jediný dobrý impuls: politický pohled na ruský román a jeho vývoj, i když ještě větší význam může studie mít jako přímý doklad módních konjunkturních tlaků na literární vědu; problémem zůstává nedostatek jemnějšího propojení sociálních a filologických faktů, metod a věd.

Ivo Pospíšil

O MAKEDONSKO-ČESKÝCH KULTURNÍCH STYCÍCH

Z iniciativy brněnských slavistů se před deseti lety (1996) konala v Ochridu první makedonsko-česká vědecká konference, která znamenala zcela nový začátek rozvoje vzájemných kulturních a vědeckých styků v nových podmínkách dvou nově vzniklých samostatných republik. Organizátorem byl Mezinárodní seminář makedonského jazyka, literatury a kultury při univerzitě ve Skopji. Výsledky, jež vyšly v samostatném sborníku, potvrdily užitečnost podobných akcí. Podle dohody, aby se podobná odborná setkání konala každé dva roky, proběhla

o dva roky později (1998) v Praze druhá, tentokrát česko-makedonská konference. Uspořádala ji Katedra slavistiky Filozofické fakulty Karlovy univerzity v rámci oslav 650. výročí svého založení.

Devatenáct příspěvků z oblasti nejstaršího církevněslovanského písemnictví, etymologie, česko-makedonských jazykových otázek, dialektologie, literatury, folkloristiky aj. vyšlo pak v samostatném X. svazku edice Les Études Balkaniques Tchèquees (1999). Ve dnech 19. a 20. srpna 2005 jednali v Ochridu makedonští a čeští slavisté, makedonisté